

WERKGROEP 13. INTERNATIONALE SAMENWERKING

Rapport Algemene Rekenkamer en bevindingen voor de werkgroep	
<p>Europese regelgeving: implementatie van Europese richtlijnen en handhaving van Europese verordeningen in Nederland, 17 juni 2008</p> <p>Te late omzetting van EU-richtlijnen in Nederlandse wet- en regelgeving is een persistent probleem en er zijn hardnekkige handhavingstekorten bij de EU-verordeningen. De effectiviteit van EU-beleid kan hierdoor worden aangetast en Nederland kan door de Europese Commissie in gebreke wordt gesteld en uiteindelijk door het Hof van Justitie boetes en/of dwangsommen krijgt opgelegd.</p> <p><i>Oplossing voor richtlijnen:</i> Uitvoering van de bestaande maatregelen, betere afspraken en de organisatie ervan. Vooral als meer dan één ministerie betrokken is. Inter- en intradepartementale coördinatie en samenwerking moet beter georganiseerd worden. Het kabinet zou één bewindspersoon het mandaat moeten verlenen om collega-ministers aan te spreken op achterstanden in de omzetting en op de naleving van afspraken. Dit kan het proces versnellen, waarmee doelmatigheidswinst kan worden behaald.</p> <p><i>Oplossing verordeningen</i> Hoe meer ministeries betrokken zijn, hoe slechter de voorbereiding van de handhaving. Zo bleek dat voor 46% van de onderzochte verordeningen de ministeries te laat een handhaver hebben aangewezen. Doelmatigheidswinst kan behaald worden door beter samen te werken en heldere afspraken te maken over verantwoordelijkheden. De afstemming tussen ministers, handhavers en juristen is vooral belangrijk is in de voorbereidingsfase van EU-verordeningen. Handhaafbaarheidstoetsen werden weinig uitgevoerd, terwijl dit een nuttig hulpmiddel kan zijn om vooraf belangrijke risico's en knelpunten te signaleren voor de handhaving van EU-verordeningen. Een handhaafbaarheidstoets voor Europese verordeningen is vergelijkbaar met de verplichte toets voor nationale wet- en regelgeving met verwachte substantiële gevolgen voor de partijen die bij de uitvoering en handhaving daarvan betrokken zijn (dit is de zogenoemde uitvoerbaarheid- en handhaafbaarheidstoets). Deze toets bestaat uit een aantal vragen die beogen de effecten van regelgeving voor onder meer de uitvoeringsinstanties in kaart te brengen. Op langere termijn kan hier doelmatigheidswinst worden geboekt.</p>	

Criterium uit brief minister-president:

1. Harmonisatie, samenvoeging en vereenvoudiging van regelingen

Rapport bij de Nederlandse EU-lidstaatverklaring 2008, 29 mei 2009

Met de invoering van deze 'EU-lidstaatverklaring' wil Nederland bijdragen aan een beter beheer, een betere verantwoording en een betere controle van de gelden die Nederland afdraagt en ontvangt vanuit de EU. De Algemene Rekenkamer is gevraagd hierover om jaarlijks een oordeel te geven. Op basis van dit rapport zien wij een aantal mogelijkheden om de doelmatigheid te vergroten, te weten:

- EU regelgeving niet te veel aanvullen met nationale wensen.
- Harmonisering van de wijze waarop ministeries omgaan met EU regelgeving.
- Bij de Europese Commissie aandringen op stroomlijning van verantwoording, controle en termijnen van EU-fondsen.

Criterium uit brief minister-president:

1. Harmonisatie, samenvoeging en vereenvoudiging van regelingen

EU-trendrapport 2009, 5 februari 2009

Wij hebben onderstaande tekst op 27 november 2009 aangeboden aan werkgroep 13. Op 10 februari 2010 is het EU-trendrapport 2010 gepubliceerd.

Nederland kan als gevolg van geconstateerde problemen bij de Europese structuurfondsprogramma's in Nederland, een financiële tegenvaller tegemoet zien. Voor de structuurfondsperiode 2000–2006 zal de EU Nederland naar verwachting een correctie opleggen van € 155 miljoen vanwege de uitvoering van de Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) programma's.

Daar komt voor het Rijk nog een tegenvaller bij van € 48,2 miljoen, omdat het zich garant heeft gesteld voor de problemen die zijn ontstaan doordat gemeenten en provincies btw hebben gedeclareerd die al gedekt was door het btw-compensatiefonds.

Tegelijkertijd verloopt het opstarten van de nieuwe structuurfondsperiode 2007–2013 moeizaam.

Het gaat erom de EU-gelden zo te beheren dat de kans op terugvordering van EU-subsidies door de EU wordt verkleind. Dit kan door een beter beheer en door het geld beter in te zetten.

Daarnaast kan meer inzicht in de doelmatigheid van het EU-beleid mogelijk ook meer zicht bieden op effectiviteitsvoordelen. Dit levert mogelijk naast een besparing van middelen door lagere terugbetalingen aan de EU ook een hoger resultaat van de bestede EU-gelden en van nationale medefinancieringsgelden op.

criterium uit brief minister-president:

3. Toetsing van gevoerd beleid op nut, noodzaak en doeltreffendheid. Tevens kan worden gezien of de kosten in verhouding staan tot de resultaten

Drinkwater in ontwikkelingslanden, 5 juni 2008

De Nederlandse overheid heeft als doel om in 2015 50 miljoen mensen in ontwikkelingslanden duurzaam van drinkwater te voorzien. Hiermee draagt Nederland bij aan de realisatie van millenniumdoel 7 van de Verenigde Naties: in 2015 leven meer mensen in een duurzaam leefmilieu. Nederland neemt circa 8% van de wereldwijde doelstelling voor schoon drinkwater voor zijn rekening. In het onderzoek stelden wij vast dat een scherp kosteninzicht ontbreekt door gebrekkige vastleggingen. De totale kosten werden in 2005 geraamd op € 1,5 mld.

Verder constateerden wij dat de uitvoering nodeloos ingewikkeld gemaakt is, doordat de op zichzelf concrete hoofddoelstelling is opgetuigd met aanvullende, soms onderling tegenstrijdige, voorwaarden. Een scherpere beleidskeuze kan efficiencywinst opleveren in de uitvoering van het gestelde doel. Vermoedelijk geldt dit ook voor andere beleidsdoelen op het terrein van ontwikkelingssamenwerking.

Een andere mogelijkheid om efficiencywinst te behalen is gericht op resultaten te sturen. We hebben bijvoorbeeld gezien dat gebreken in de communicatie tot ruis leidden, waardoor drinkwaterfaciliteiten werden verbeterd van mensen die al toegang tot schoon drinkwater hadden, en dus niet tot de doelgroep behoorden.

Een voorwaarde om de hier geschetste problemen weg te nemen, is dat er voldoende capaciteit beschikbaar is om het werk goed te kunnen doen of te besluiten om een lagere ambitie te hebben; we constateerden dat de bezetting voor het beleidsterrein drinkwater erg beperkt was in relatie tot de doelstelling.

Criteria uit brief minister-president:

2. Versterking van de samenhang tussen instrumenten

3. Toetsing van gevoerd beleid op nut, noodzaak en doeltreffendheid

Geldstromen Ontwikkelingssamenwerking, 17 februari 2010

Wij hebben onderstaande tekst op 27 november 2009 aangeboden aan werkgroep 13. Op 17 februari 2010 is dit onderzoek gepubliceerd.

De Algemene Rekenkamer brengt in kaart wie de eerste ontvangers zijn van gelden voor ontwikkelingssamenwerking (jaarlijks circa € 5 miljard). Met dit onderzoek wil de Algemene Rekenkamer een bijdrage leveren aan meer transparantie op het terrein van ontwikkelingssamenwerking. Met transparantie bedoelen wij dat de relatie helder is tussen beleidsdoelen, geldstromen en de beoogde prestaties en effecten.

Op dit moment is de transparantie van de begroting en verantwoording van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor ontwikkelingssamenwerking beperkt. In ons onderzoek *Lessen van de tsunami* (2008) zagen we bijvoorbeeld dat informatie binnen de sector onvoldoende op elkaar aansluit om hulpstromen van oorsprong naar bestemming te kunnen volgen. De Nederlandse overheid en de grotere organisaties voor humanitaire hulp voldeden wél aan de verantwoordingsverplichtingen – de laatsten gaven zelfs meer informatie dan vereist.

De aanleiding voor dit onderzoek zijn ervaringen die de Algemene Rekenkamer de afgelopen jaren heeft opgedaan met onderzoek op het terrein van ontwikkelingssamenwerking, zoals de rapporten *Drinkwater in ontwikkelingslanden*, *Lessen van de tsunami*, *Millenniumdoelen (Staat van de beleidsinformatie 2008)* en de jaarlijkse *Rapporten bij het Jaarverslag van het Ministerie van Buitenlandse Zaken*, met name de onderdelen daarvan over niet-financiële beleidsinformatie.

Een innovatie als het gebruik van geografisch materiaal (GIS) kan bijdragen aan de verbetering van transparantie op dit beleidsterrein.

**criterium uit de brief van de minister-president:
3. Toetsing van gevoerd beleid op nut, noodzaak en doeltreffendheid**

Lissabonstrategie voor duurzame economische groei en werkgelegenheid in Europa, 23 september 2009

In de Lissabonrapporten van het kabinet staat weinig informatie over de realisatie van de Lissabondoelen. Wij laten in dit rapport zien dat het mogelijk is om de Tweede Kamer op hoofdlijnen inzicht te geven in de doelbereiking van die doelen.

De Algemene Rekenkamer pleit in dit rapport voor meer focus door te kiezen voor minder en beter geformuleerde Lissabondoelen. Er zijn veel beleidsterreinen onder de vlag van de Lissabonstrategie geschaard, met voor elk terrein een groot aantal doelen. Regelmatig worden op Europees niveau ook nieuwe doelen toegevoegd. Met zoveel doelen is het voor een lidstaat een grote opgave ze allemaal even gedegen te behandelen.

Bovendien zijn Europese en nationale Lissabondoelen vaak niet specifiek en meetbaar geformuleerd en zijn er problemen met de relevantie en internationale vergelijkbaarheid van de indicatoren.

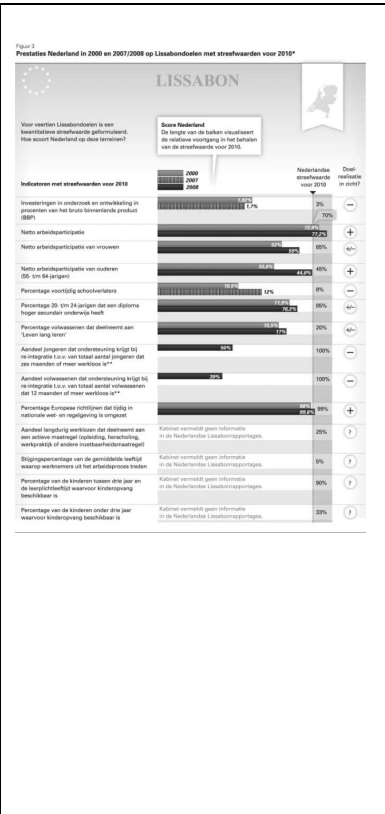

De kans dat de lidstaten dan met dezelfde doelen en vergelijkbare beleidsmaatregelen aan de slag gaan en op een zinvolle wijze ervaringen kunnen uitwisselen, is daarom beperkt. In het rapport hebben wij met een figuur (zie kolom hiernaast) aangegeven dat het wel degelijk mogelijk is om de Tweede Kamer inzicht te geven in doelbereiking.

Volgens de Algemene Rekenkamer moet het kabinet in Europees verband aandringen op minder en concretere Lissabondoelstellingen en -indicatoren. Het kabinet zou voorafgaand aan de opstelling van een nieuw Nationaal Hervormingsprogramma expliciet kunnen nagaan welke maatregelen nodig zijn om de nieuwe Lissabondoelstellingen in Nederland te kunnen bereiken. Dit draagt bij aan de relevantie van de maatregelen die worden ingezet voor de Lissabondoelen.

Criteria uit brief minister-president:

- 3. Toetsing van gevoerd beleid op nut, noodzaak en doeltreffendheid. Tevens kan worden bezien of de kosten in verhouding staan tot de resultaten**
- 9. Versobering van (nationale) doelstellingen en beleidsambities**

Aandacht voor financiële gevolgen van Europees beleid. Terugblik 2009, 29 september 2009

De Algemene Rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de informatie die op de verschillende departementen wordt opgesteld over de financiële consequenties die nieuwe EU-beleidsvoorstellen hebben voor Nederland. Als het kabinet tijdig de omvang van de financiële gevolgen (voor Nederland) van commissievoorstellen in kaart brengt (ook voor het parlement) dan kan dit mogelijk via beïnvloeding van de EU-onderhandelingen leiden tot besparingen. Ook besparingen op de EU-begroting die kunnen leiden tot een lagere afdracht van Nederland aan Brussel in de vorm van eigen middelen, zijn op termijn haalbaar als het kabinet eerder dan nu probeert om de financiële gevolgen van nieuw EU-beleid te beperken in de preonderhandelingen.

Criterium uit brief minister-president: 5. Beperking van uitvoeringskosten en bevordering doelmatigheid

Vooropname 2007, 19 december 2006

Wij willen de werkgroep ook attenderen op onze Vooropname 2007 uit december 2006. Hierin staat een samenvatting van onze onderzoeken op een aantal beleidsterreinen die wij tot 2007 hebben uitgevoerd en die wij nog actueel achten. Hieronder valt ook het beleidsterrein *Europa* dat van belang kan zijn voor deze werkgroep.

In de Vooropname 2007 komen twee punten naar voren binnen het thema Europa. Ten eerste zijn verbeteringen betreffende de transparantie, verantwoording en controle van EU geldstromen mogelijk. De Nederlandse lidstaatverklaring die vanaf 2007 wordt opgesteld is een stap in de goede richting. Ten tweede zou het kabinet meer aandacht moeten besteden aan de mogelijke financiële gevolgen voor Nederland van EU-beleid in ontwikkeling en het parlement tijdig hierover informeren.

